

era ella la única que podía serlo, porque en sus dogmas tenia la verdad, en sus leyes la justicia, en su gobierno la regularidad y la prudencia. Ella era á la sazón el único elemento de vida, la depositaria del gran pensamiento que debía reorganizar la sociedad; y este pensamiento no era abstracto y vago, y si positivo, práctico, aplicable, como descendido de la boca de Aquel, cuya palabra fecunda la nada, y hace brotar la luz en medio de las tinieblas. Así debía suceder que, habiendo penetrado hasta el corazón de la sociedad sus dogmas sublimes, se apoderase tambien de las costumbres su moral pura, fraternal y consoladora; y que las formas de gobierno, los sistemas de legislación, participasen mas ó menos de su poderosa y suave influencia. Estos son hechos, nada mas que hechos; y enlazándose con ellos otros, cual es, que el centro de esta Religión, que con tan legítimos títulos iba estendiendo su provechoso dominio, estaba en manos del Pontífice Romano, bien claro es que muy naturalmente debía encontrarse elevado su poder sobre todos los otros de la tierra.

Después de contemplar ese magnífico cuadro que á nuestros ojos desplega la fiel y sencilla narración de la historia, el pararse en los defectos ó vicios de algunos hombres, el alegar demasias, yerros ó vicios, patrimonio inseparable de la humanidad, el andar á caza de ellos al través de larga serie de tenebrosos siglos, amontonarlos, reunirlos en un punto de vista, para que hieran con mas fuerza, y sorprendan á la credulidad é ignorancia, el insistir sobre los mismos, exagerándolos, desfigurándolos y cubriéndolos de negros colores, es tener muy menguada la vista, es conocer muy escasamente la filosofía de la historia; y sobre todo es acreditarse de espíritu parcial, de miras poco elevadas, de sentimientos mezquinos y rencorosos. Es preciso decirlo en alta voz para que se oiga, es necesario repetirlo una y mil veces, para que no se olvide: no se respetan los límites que no existen, no se usurpa el poder cuando se crea, no se violan las leyes cuando se forman, no se inducen perturbaciones en la sociedad, cuando se desembrolla el caos que la envuelve. Esto hizo la Iglesia; esto hicieron los Papas. (Tom. 4 cap. 63.)

SECTIO II.

DE CARDINALIBUS, ET LEGATIS.

22 AD 24. CARDINALIUM NOMEN, ORIGO, DIGNITAS.—25. CARDINALES EPISCOPI, PRESBYTERI, DIACONI.—26. EORUM INSIGNIA, ET NUMERUS.—27. OFFICIUM.—28. JURA, ET PRIVILEGIA.—29. LEGATI APOSTOLICI.—30. LEGATI Á LATERE.—31. LEGATI MISSI.—32. LEGATI NATI.

22.

Explicandæ, exercendæque potestatis causa Pontifex habet Curiam, et Senatum. Curiam faciunt Ministri, quorum alii suo funguntur munere in Dataria, alii in Cancellaria, alii in Foro judiciario (1). Senatum autem constituunt Cardinales, quo

nómine apellantur *Coadjutores, et Collaterales* (2) Summi Pontificis, quorum est eum consilio juvare in Ecclesiæ regimine, et administratione (3). Hoc nimirum munus est, semperque fuit Romanorum Cardinalium; quo probe stabilito, et fixo, de vera hujus amplissimæ Dignitatis origine non obscurum, neque incertum iudicium est (4).

(1) Vid. Card. de Luca *Relatio Romanæ Curiae*.

(2) Ita Cardinales vocat S. Bernardus ad Eugenium III *de Consider.* l. 4 c. 4 col. 444 vol. 1 ed. Paris. 1719. et ep. 237 col. 235 inquit Cardinalium esse opem ferre Pontifici in regimine Ecclesiæ universæ.

(N. S. Et Alphonsus Sap. Cardinalium Collegium dixit, partem esse corporis Papæ: *Leg. 25 Tit. 9 Part. 1.*)

(3) *Cap. 17 de elect. in 6, Conc. Trid. sess. 25 de reform. cap. 1 in fin.*

(4) Confer Cennium apud Catalanum in *præfat. ad annal. Muratorii* l. 5 p. 1 pag. 55 ed. Romæ, et *præfat. ad ejusdem dissertationes* t. 3 p. 1 pag. 14. et in *not. ad disser.* 61 pag. 3 et 15 t. 5 p. 2. Santinellum in *dissert. della dignità del Cardinalato inter opuscula Angeli Calogera* t. 26 p. 597. Card. Bromatum *dissert. dell' antica preminenza del Cardinalato*, Cohellium *Notit. Cardinal.* Platum *de Cardin. dignit. et offic.* c. 2 §. 1 ad 5 p. 25 Romæ 1753, et Cl. P. Josephum *Tamagnam origine, è prerogative dei Cardinali.*

23. Omnes Ecclesiæ suum semper habuere Senatum, et Presbyterium, conflatum ex Presbyteris, et Diaconis (1), quorum consilio Episcopus in regenda diœcesi utebatur. Itaque et Ecclesia Romana semper habuit Senatum suum (2); quique eum faciunt, semper præstare debuerunt senatibus ceterarum Ecclesiarum, uti his Ecclesiis præstat Romana, cujus ille nobilissimæ partes, et præcipua membra sunt (3). Non igitur quod Cardinalium nomen reliquis quoque Ecclesiis esset commune (4), consequens est, ut idem esset gradus, eademque dignitas Cardinalium, qui Romanæ, et qui aliarum Ecclesiarum senatum constituebant.

(1) S. Ignatius Martyr, qui I. Ecclesiæ sæculo florebat, in omnibus fere epistolis, quæ extant apud Cotelierum *PP. Apostol. t. 2 ed. Amstelædami* 1724, commendat obsequium, et reverentiam erga Senatum Presbyterorum, eum quo Diaconos etiam memorat, et qui una cum Episcopo suæ Ecclesiæ regimini præerat. *Episcopo*, inquit *ep. ad Philad. n. 7 p. 146*, *intendite, et Presbyteris, et Diaconis*. Et *ep. ad Smyrn. n. 8 p. 148*. *Episcopum, ait, sequimini, sicut Jesus Christus Patrem, Presbyteros sicut Apostolos, Diaconos autem veneramini sicut mandato Dei ministrantes*. Vide etiam ejusdem Ignatii *ep. ad Magnesianos n. 6 p. 55, et ad Trallianos n. 7 p. 65* dicit hæc: *Qui vero foris est, hic is est, qui sine Episcopo, et Presbyteris, et Diaconis quidpiam agit*. Hinc sæpe occurrunt hæræ datæ ad Pres-

byteros, et Diaconos, hoc est, ad Senatum Ecclesiae. Conter *ep. Cypriani ad Cornelium* apud Constantium c. 151, et confer can. 24 Concilii Antiocheni an. 341 apud Labbæum tom. 2 col. 595 ed. Venet., ubi statuitur quod manifesta sint, quæ ad Ecclesiam pertinent, cum cognitione Presbyterorum, et Diaconorum qui sunt circa eum, hoc est, Episcopum.

(2) *Omni igitur actu ad me perlato*, inquit Cornelius P. ep. 6 ad Cypr. n. 2 c. 156, placuit contrahi Presbyterium.

(3) Vide Sixti V Const. 76 t. 4 par. 4 pag. 279. Bullar.

(4) Cardinales appellati videntur à *cardinibus*, quia nimirum fixi, et immobiles essent tamquam cardines, et circa eos Ecclesiae, veluti valvæ circa cardines, volverentur. Omnes igitur, qui certæ Ecclesiae erant addicti, sive *incardinati*, ut ei semper vel præessent, vel servirent, cardinales dicebantur, iis oppositi, qui certo tantum tempore Ecclesiam regebant, vel ei tamquam auxiliares addicebantur. Ita Gelasius P. can. 5 dist. 24. Episcopum Cardinalem opponit Episcopo *Visitatori*, qui scilicet tamquam Visitator ad tempus Ecclesiam curate, non ei perpetuo addictus esse debebat. Gregorius M. pluries memorat Episcopos, et Presbyteros Cardinales, quos describit tamquam addictos certæ Ecclesiae, in qua officium suum explicare debebant. Romani Correctores in can. 5 dist. 71 censent, eum, qui de una ad alteram Ecclesiam transferebatur, sive Episcopum, sive Presbyterum, sive Diaconum, in priori Ecclesia *ordinatum*, in altera *incardinum* à Gregorio dici consuevisse. Quo sensu idem Pontifex can. 5 c. 21 q. 1, Agnellum Fundorum Episcopum, ab hostibus vastata ejus civitate, Cardinalem Episcopum Terracinae constituit, Petro hujus civitatis Episcopo vita functo. Idem lib. 1 ep. 85 ad Januarium Episcopum Calaritanum opp. tom. 11. col. 566 ed. Paris. 1705 scribens, *Liberatus*, inquit, qui *Diaconi fungi perhibetur officio, si à decessore tuo non est factus Cardinalis, ordinatis à te Diaconibus nulla debet ratione præponi*. A Romanis Correctoribus dissentire videtur Jo. Diaconus in vit. S. Gregorii M. lib. 5 c. 11 opp. S. Gregor. tom. 4 col. 88 ed. cil., cum inquit: *Cardinales violenter in Parochiis ordinatos forensibus, in pristinum cardinem Gregorius revocabat*. Cum cardinis nomen primæ etiam Ecclesiae tribuat Joannes, manifestum est, tam in altera, quam in prima Ecclesia Cardinalem ordinari consuevisse, atque ætate Gregorii latius, quam Correctores putarint, *cardinandi* vocabulum patuisse. Certe et clerici, qui semper serviebant Ecclesiae, cui primum in ordinatione adscripti fuerant, Cardinales dicebantur. Sed Canonici præsertim Ecclesiae Cathedralis, qui inter ceteros clericos præcipuum, et nobiliorem tenebant locum, medio ævo *Cardinales* appellabantur, quod multis datis monumentis ostendit Cl. P. Tamagna *Origine, è prerogative de' Cardinali par. 1 cap. 5*. Atque hi quidem eo vocabantur nomine præsertim, quod addicti essent *cardini*, hoc est Episcopo, et Ecclesiae cathedrali, quæ proprie *cardo* dicebatur. *Vincentius Archipresbyter cardinis* occurrit in vetusto codice Ecclesiae Lucensis an. 904 apud Muratorium *Antiquit. med. ævi tom. 6 col. 407*; apud Campium *Hist. Eccles. Placent. pag. 403*. *Andreas Diaconus Cardinis S. Placentinae Ecclesiae*. Mitto cetera, ne sim prolixitate molestior. Ex quibus intelligitur, Ecclesias omnes suos habuisse Cardinales, quo nomine comprehendebantur, qui proprius Episcopo adhærebant, erantque addicti Ecclesiae cathedrali, ac principem inter ceteros clericos locum obtinebant. At quod non Romanae solum, sed aliis etiam Ecclesiis commune fuerit Cardinalium nomen, non inde effici potest, quod Romanorum, ceterorumque Cardinalium idem munus, eademque dignitas fuerit; quemadmodum nemo Summum Pontificem ceteris Episcopis parem faciat, quod olim cuncti Papæ dicebantur.

Illi enim erant Sacerdotes, aut Diaconi, et Canonici particularium Ecclesiarum, et erant consiliarii Episcopi in gubernio Ecclesiae suæ; sed Romani Cardinales semper opem tulerunt Summo Pontifici in regimine Ecclesiae universæ. Decet diligenter attendere ad officium, et dignitatem Romanorum Cardinalium, ne quis nominis similitudine in errorem raptus, eos cum Cardinalibus aliarum Ecclesiarum comparandos putet, quod multi faciunt, atque eorum exemplo facit Dominicus Cavallarius *Inst. Jur. Canon. par. 1 cap. 42*. De nomine Cardinalis videndus Muratorius *Dissertationi sopra le antichità Italiane dissert. 61 tom. 3 par. 2 pag. 5 edit. Romæ 1755*; qui tamen errat vehementer, sicuti in *notis* animadvertit Cennius, cum inter Romanos, ceterosque Cardinales nullum olim discrimen fuisse contendit, et videndus in primis Tamagna *loc. cit.* Illud mihi certum, exploratumque est, veram haberi non posse opinionem illorum, qui Cardinales eisdem omnino, ac Parochos fuisse sentiunt. Nam Parochi certe non erant Canonici, qui Cardinales dicebantur; prætere Cardinales in Civitate fuisse constat, verum nullos in ea Parochos (si Romanam, et Alexandrinam Urbem excipimus, ubi peculiaris consuetudo obtinuit) ante annum millesimum extitisse, cum Episcopus una cum suo clero omnia tunc parochialia munera gereret, perspicue demonstrat Marius Lupus Bergomensis *de Parochiis ante annum Christi millesimum*.

(N. S. In Hispania quoque Clerici ita adscripti, et quasi ad cardinem Ecclesiae cui fuerant ordinati, adligati erant, ut ad aliam transeuntes, *desertores* adpellaverit Syn. Hispal. II Can. 3. At Clericos Cardinalium nomine insignitos non invenimus usque ad seculum XII, quo Archiepiscopus Didacus Gelmirez septem instituit in ejus Ecclesia Compostellana, ex concessione, ut fertur, Paschalis II sub die 31 Decemb. an. 1102, quibus quidem Cardinalibus indulsit idem Paschalis, ut intra Ecclesiam majoribus festis Mitra uterentur; sed nec Episcopalis, nec Cardinalitæ dignitatis jura concessit.)

Compostell. istæ dignitates suppressæ, sunt, ut hujus tit. sect. 8 observabimus. Octo similes habuit ad nostra usque tempora Auriensis Eccl. cathedralis; quas an. 1504 extitisse, ex ipsius Archivo constat.

24. Erat quidem Romanorum Cardinalium officium, ut præessent Locis Sacris, hoc est Titulis, quos S. Evaristus Pontifex in variis Urbis regionibus constituerat (1), quoniam nimia populi multitudo per unum regi, et curari difficile poterat; ideoque et aliis opus erat Ecclesiis, in quibus Christiani convenirent ad sacras peragendas synaxes, et sacramenta à Sacerdotum manibus percipienda (2). Sed quod ii, præter hoc ipsum officium, etiam Pontifici opem ferebant in regimine Ecclesiae universæ, dum contra reliqui Cardinales tantum curam cum Episcopo gerebant peculiaris Ecclesiae suæ, certe Presbyteris reliquarum Ecclesiarum quammaxime præstare debuerunt. Hinc dignitatis sunt antelati ipsi Episcopi (3), in quos vacua Sede Apostolica auctoritatem exercuerunt (4); hinc non tantum, ut ceteri, nomen acceperunt ab Ecclesiis, quibus erant *incardinati*, sed etiam, idque potissimum, ab Ecclesia Romana, cui erant addicti, quæque *cardo* est, centrumque, et caput omnium Ecclesiarum (5),

hinc demum nunc ceteræ fere Ecclesiæ deseruerunt hoc nomen, quo designatur amplissima Dignitas eorum, ex quibus Summi Pontificis Senatus efficitur.

(1) Vide, qui ea de re late, atque erudite disputat, Nicolaum Antonellium in *dissert. de Titulis*, quos S. Evaristus Romanis Presbyteris distribuit.

(2) Romani Cardinales in suis titulis non tantum sacerdotalem potestatem exercebant, verum etiam quædam gerebant munera, quæ tunc ab Episcopis gerebantur, uti rectissime animadvertit Cardinalis Antonellius loco mox indicato.

(3) Vide indicatam Dissertationem Caroli Bromati, et canonem Concilii Romani *can. 5 dist. 79*, ex quo patet, plures fuisse Episcopos, qui Romanæ Ecclesiæ Cardinales fieri cupiebant, adeo ut contra ipsos poenam etiam indicere oportuerit.

(4) Vacua Sede Apostolica propter obitum Fabiani Pontificis, Presbyteri, et Diaconi Ecclesiæ Romanæ, qui unius anni spatio totæ Ecclesiæ præfuerunt, gravissimas dederunt litteras ad S. Cyprianum, atque ad Clerum Carthaginensem, et Cyprianus *ep. 13 et 22 p. 26 et 54 ed. Rigaltii Paris 1666* eorum, quæ gesserat, ratione red lita diligenter, ipsorum agnovit, probavitque potestatem. *Quæ literæ Presbyterorum, et Diaconorum*, hoc est Cardinalium Ecclesiæ Romanæ, ut testatur Cornelius P. *ep. 10 num. 5* apud Constantium *ep. Rom. Pontif. col. 161, per totum mundum missæ sunt, et in notitiam ecclesiis omnibus, et fratribus perlatæ sunt*. Audiendus de his Cleri Romani literis ipse Constantius *loc. cit. Et sapientium quidem*, inquit, *spirant primo Ecclesiæ clero dignam. Is nempe nimio potestatis suæ studio minime percitus, episcopos vicinos, ac remotos, qui Romæ adierant, secum vocare, eorumque consilio uti non dedignatur*.

(5) Leo IV in oratione habita ad Synodum Romanam *an. 855 tom. 9 col. 1155 collect. Labbæi ed. Venet. Anastasius*, inquit, *Presbyter Cardinis nostri, quem nos in titulo B. Marcelli Martyris, atque Pontificis ordinavimus*. Hic porro Anastasius inordinatus erat titulo B. Marcelli, et tamen dicitur *Presbyter cardinis nostri*, quia nimirum non tantum præerat titulo S. Marcelli, sed etiam erat Cardinalis, scilicet proprius adhærens Romano Pontifici cardini, et capiti Ecclesiæ universæ. Eodem modo Hadrianus II, cum Legatos in Gallias mitteret, eorum alterum *ep. 25 et 24* apud Labbæum *tom. 10 conc. col. 429 et 430 appellat: religiosum Presbyterum cardinis nostri*; et Joannes VIII, ad Angelbergam Augustam scribens *ep. 85* apud Labbæum *tom. 1 col. 65*, ad eam mittit litteras *per latorem præsentium Petrum, cardinis nostri Presbyterum*. Merito igitur Leo IX *ep. 1 cap. 22* apud Labbæum *tom. 11 col. 1537, Sicut cardine*, inquit, *totum regitur ostium, ita Petro, et successoribus ejus totius Ecclesiæ disponitur emolumentum... Unde clerici ejus Cardinales dicuntur; cardini utique illi, quo cetera moventur, vicini adhærentes*. Et Concilium Basileense *sess. 25 cap. 4 tom. 17 collect. ejusd. col. 529* eos vult iustini Cardinales, qui sicut nomine, ita re ipsa cardines sint, super quos ostia universalis versentur, et sustentantur Ecclesiæ. Ex his autem omnibus, quæ diximus, facile intelligitur, quantum à vero aberraverint, qui serius ortam putant R. Cardinalium Dignitatem, quorum è numero sunt etiam eruditi Monachi Congregationis S. Mauri in S. Gregor. *M. lib. 1 ep. 15 ad Balbinum tom. 2 col. 501 ed. Paris. 1705.*

25. Initio non alii erant Romæ, quam Presbyteri, et Diaconi Cardinales. Accesserunt postea viciniore Episcopi, qui Cardinales dicti sunt, posteaquam Lateranensi Basilicæ adscripti fuerunt, quique suo non desunt muneri Episcopatus, licet Romæ commorentur, ut Summo Pontifici opem præbeant in regimine Ecclesiæ universæ. Hi olim erant septem numero, nempe: Ostiensis Veliterno conjunctus, Portuensis, Albanus, Prænestinus, Sabinus, Tusculanus, et S. Rufinæ, seu Silvæ Candidæ; sed Episcopatu S. Rufinæ cum Portuensi conjuncto, sex hodie recensentur (1).

(1) D. Episcopis Cardinalibus suburbicariis videndus Andreucci *Hierarch. Eccles. tract. 5*, et videndi sunt etiam Panvinius, qui late agit de *Episcopatibus, Titulis, Diaconiis Cardinalium*, Tamaglia *loc. cit. cap. 4 art. 5.*

26. Ornarunt plurimum Cardinales Innocentius IV, et Paulus II. (1); quorum alter dedit rubrum galerum, alter rubrum pannum, quo equitantes sternerent equos, aliaque honores insignia, quæ primum Cardinalibus ex clero sæculari data sunt, deinceps Gregorius XIV. (2) etiam Regularibus rubrum pileum attribuit. Denique Urbanus VIII. eos titulo *Eminentissimi* honestavit. Incertus olim, et varius eorum numerus fuit (3); nunc septuaginta esse debent, quem numerum definit Sixtus V., exemplo septuaginta Seniorum, quos secum assumpsit Moyses (4); atque ex iis quinquaginta oportet esse Presbyteros, Diaconos quatuordecim, Episcopos sex ex vicinioribus, uti diximus, Episcopatibus.

(1) Confer Thomassinum *Vet. et nov. eccles. disciplin. par. 1 lib. 2 c. 113 num. 7*, et Michaellem Canensium in *vita Pauli II.* editam à Cardinali Quirinio.

(2) *Constit. Sanctissimus 22 p. 276 t. 5 par. 1 Bullar.*

(3) Vide ea de re Thomassinum *loc. cit. cap. 114 n. 45*, et Platum *De Cardinalis dignit. et offic. cap. 2 §. 5. pag. 58 et seq.*, ibique Triam in notis *ed. Romæ 1753.*

(4) *Constit. Postquam verus 76 t. 4 par. 4 p. 279 Bullarii.*

27. Solus Pontifex creat Cardinales. Eorum munus est, uti diximus, consilio juvare Pontificem pro bono Christianæ Reipublicæ, Ecclesiam regere, donec ipsa illo caret, suffragium ferre in electione, quæ ab ipsis tantum perficitur, Summi Pontificis (1), quod jus non habent Cardinales, nisi Diaconatus ordinem acceperint, aut eam facultatem nominatim à Pontifice

impetraverint. Suum vero munus explent Cardinales, aut in Consistorio (2) coram Summo Pontifice, aut in Congregationibus, quæ cœtus sunt Cardinalium à Pontificibus instituti ad certa negotia curanda, discutienda, ac definienda. Harum singulis singuli præficiuntur Cardinales, excepta Congregatione Inquisitionis, cujus Summus Pontifex sibi servat prefecturam. Earum aliæ sunt ordinariæ, quæ scilicet perpetuo sunt addictæ certis negotiis expediendis, aliæ extraordinariæ, quæ pro certis rebus præter consuetudinem indici solent, quibus absolutis dissolvuntur.

(1) Videsis Mamachium *ad Autor. opusc. Quid est Papa ep. 7 num. 4 tom. 2 pag. 112 et seq.*

(2) Consistorium vel secretum est, vel publicum: secreto Cardinales cum Pontifice intersunt, ad publicum aliis etiam aditus patet.

Consistorium veteres dixerunt locum, in quo Princeps de publicis rebus consultat, ac deliberat cum suis consistorianis (*Gothofred.*) Unde cardinalium consensus coram Pontifice in ejus Palatio per modum Senatus, *consistorium* appellatur.

Quod vero Cardinalium Congregationes spectat, inter ordinarias præcipuæ sunt: *Consistorialis*, pro expediendis negotiis quæ in Consistorio finiuntur; *Inquisitionis*, et *Indicis*, de quibus agit Cl. Auctor *lib. 4 tit. 7 et 8; Rituum*, cujus est non solum de cærimoniarum quæstiones dirimere, sed et pro *Beatificatione* ac *Canonizatione* processus instruere; *Concil. Trident. Interpretum* ad ejus gener. Synod. executionem et declarationem; de *Episcoporum ac Regularium* causis, quæ inter Prælatos ac sibi subditos, et in Regular. Ordinibus ortas controversias decedit: de *Propaganda Fide*, cujus sat nomen objectum exprimit etc.

Ex veteri privilegio, quædam Nationes aliquot cardinales habent, quos precibus et commendationibus Cath. Principum, ex propriis istorum subditis nominat Rom. Pontifex, quique vulgo dicuntur *cardinales de las Coronas*. In Hispania duo communiter Episcopi præclara illa dignitate conspiciuntur.

28. Habent autem Cardinales in suis Titulis amplam jurisdictionem in iis, quæ ad earum Ecclesiarum servitium pertinent (1), et *incompatibilia* retinent beneficia, quæ decent eorum dignitatem (2), et testamentum condunt per privatam syngrapham, missis testibus, quos Jus Civile desiderat (3); denique eorum *familiarium*, ut vocant, beneficia quis impetrare non potest, nisi ipsorum consensus accedat (4).

(1) Innocentius XII. *Constit. Romanus Pontifex* 52 §. 9 p. 275 t. 9 *Bullar.*; per quam constitutionem, uti monet Pitonius *de Controv. Patron. alleg. 41 n. 51* nunc certum est, Cardinales in suis titulis non habere jurisdictionem quasi Episcopalem. Vid. Giraldum *Expos. jur. Pontif. par. 1 tit. 55 sect. 497 p. 115 et 126 t. 1*, ubi etiam explicatur jurisdictio, quam Cardinales Titulares habent in Ecclesiis Regularibus.

(2) Sixtus V. *Const. 125 pag. 417 t. 4 p. 4 Bullarii.*

(3) Card. de Luc. *de Testam. disc. 1 num. 2.*

(4) Vide *Regulam 32 Cancellar.*, ibique Rigantium.

29. Serviant etiam Romano Pontifici Legati, quorum est in provinciis, et regnis illius vices sustinere. Scilicet cum Summo Pontifici cura sit à Christo commissa, gubernatioque Ecclesiæ universæ, ipse vero adesse non possit, in locis, à quibus abest, partes suas per Legatos implere debet (1). Itaque jus mittendi Legatos in Pontificio Primatu penitus affixum, atque insitum est, et ideo Romani Pontifices semper apud Christianos Principes suos Legatos (2), et eos quidem jurisdictione præditos (3) habuerunt.

(1) Constat inter omnes catholicos, jus mittendi Legatos ad Principes annexum esse Primatu, quem ubique habet Summus Pontifex, et cujus gratia curam, ac sollicitudinem habere debet Ecclesiæ universæ. Id fatentur, atque ex ipsa Primatus ratione, et natura repetunt Scriptores Sedi Apostolicæ infensi, Febronius *de Stat. Eccles. cap. 2. §. 10*, Pehem *prælect. in Jus ecclesiast. par. 1 §. 268 et 269*, Dalham *in Dis. præv. ad Concil. Salisburgen. §. 12 pag. 17 col. 1*. Ceterum totum hoc argumentum ita graviter, accurate, solide, copiose tractavit SANCTISSIMUS D. N. P. PIUS VI. in opere Romæ edito an. 1789, cui titulus *Responsio ad Metropolitanos Moguntinum, Trevirensium, Coloniensem, et Salisburgensem super Nunciaturis Apostolicis*, ut nihil amplius, prorsusque nihil sit, quod in hoc argumenti genere desiderari possit.

(2) Primus S. Leo M. fuisse videtur, à quo apud Imperatorem stabilis, ac perpetuus constitutus est Sedis Apostolicæ Legatus, qui totius Ecclesiæ negotia procuraret, uti patet ex ejus *Epist. 111 ad Marcian. ep. 112 ad Pulcher. Aug. et ep. 115 ad Julian. Episc. Coens. opp. tom. 1 col. 1137, 1139, et 1190 edit. Ballerin. Venet. 1755*. Atque hi quidem *Responsales*, sive *Apocrisarii* dicebantur, quibus antiquiores sunt Vicarii Apostolici, qui similiter Legati erant, quos Summi Pontifices in regnis, atque provinciis constituebant, et quibus graviora committebant negotia, quæ ad iudicium Sedis Apostolicæ pertinebant. S. Innocentius I. *Prædecessores* suos, ut ipse inquit, *Apostolicos imitatus*, Anysisum Thessalonicensem Episcopum Vicarium, et Legatum suum constituit, eique causas omnes commisit, quæ per totum Illyricum orientur, uti patet ex ejus *epist. 1 ad ipsum Anyssium apud Constantium col. 756*. Quod idem munus ipse Innocentius, ac Bonifacius contulerunt in Rufum, similiter Thessalonicensem Episcopum, Innocentius *ep. 15 ad Rufum col. 315*, et Bonifacius *ep. 4 ad eundem col. 1019 loc. cit.*, Sixtus III in Anastasium *ep. 8 ad Synod. Thessal. col. 1265 loc. indic.*, Zosimus pro causis Galliarum in Episcopum Arelatensem *ep. 5 et 6 ad Hilarium Episcopum col. 559 et 960 eod. loc.*, Gregorius M. pro causis Siciliæ in Episcopum Syracusanum *lib. 2 ep. 7 ad Maximian. Episc. Syracusan. tom. 2 col. 575 edit. Maurin. Paris 1705*, Simplicius, et Hormisda in Zenonem, atque in Sallustium pro causis Beticæ, et Lusitanæ: in alios denique ceteri Pontifices, de quibus omnibus copiosissime, gravissimeque agit PIUS VI. *cit. oper. cap. 8 sect. 2 et pag. 185 et seq.*

* Zenoni, et Sallustio addere oportet, ex Hisp. Episcopis, Turibium Asturicensem, ac Joannem Tarraconensem, à Leone M. primum, alterum ab Hormisda legatione decoratos; denique Leandrum Hispalensem, qui parem honorem à Pelagio II recepit.*

(3) Qua de causa S. Leo M. Julianum Coensem Episcopum, suum apud Marcianum Imperatorem Legatum constituerit, et qua eum potestate præditum esse voluerit, ostendit ipse Leo *cit. ep. 111: Vicem ipsi meam, inquit, contra temporis nostris hærellicos delegavi, atque propter Ecclesiarum, pacisque custodiam, ut à comitatu vestro non abesset, exegi: et cit. ep. 115 ad Julian., Studeat ergo, ait, dilectio tua, frater carissime, piam, et necessariam curam sollicitudini Apostolicæ Sedis impendere.... ut divino fullus auxilio, speculari de Constantinopolitane Urbis opportunitate non desinas. Sed clarius et luculentius Leone antiquior S. Innocentius I. s. Rufum Thessalonicensem Episcopum, vicarium Apostolicum constituere declarat exemplo D. Pauli qui Tito, quæ curet apud Cretam, Timotheo qua per Asiam disponat, commissit loc. cit. col. 816. Hoc exemplo fretus Innocentius, explicat jurisdictionem, quam Apostolico Vicario committit: *ut cum aliqua ecclesiastica ratio vel in tua, vel in memoratis provinciis agitata, cognoscendaque fuerit, quos velis Episcoporum socios quibuscumque de Ecclesiis assumas tecum, quorum et fide, et moderatione quidquid necessitas, causave fugitaverit, optimus dirigas arbiter, et præcipuus, quippe à nobis electus, definitas intercessor. Tum addit: nam voluntatem hanc nostram per unamquamque provinciam satis, ut decebat, mani festavimus ib. col. 817. Innocentii vestigiis insistens S. Gregorius M. ep. 54 Univer. Episc. Galliar. qui sub regno Childeberti sunt, lib. 5 opp. tom. 41 col. 785 edit. Paris. 1705, Apostolico Vicario Virgilio Episcopo Arelatensi amplam tribuit auctoritatem, ejusque officia describit, quæ sunt, ut sedulo de fidei integritate servanda laboret; ut si inter Fratres, Consecratosque nostros aliqua evenerit forte contentio, auctoritatis suæ vigore, vicibus nempe Sedis Apostolicæ functus, discreta moderatione compescat; ut si qua oriatur controversia, quæ aliorum etiam præsentiam, ac judicium postulet, congregatis sibi in numero competentis fratribus, et coepiscopis nostris, salubriter hoc servata æquitate discutat, et canonica integritate definiat; ut denique si qua sit causa gravior, quæ Sedis Apostolicæ judicium requirat, Vicarius rem totam cognoscere debeat, ac relatione sua ad nostram studeat perducere notionem, quatenus à nobis valeat congrua sine dubio sententia terminari. An jurisdictio Apostolico Vicario concessa elarius explicari potuisset? Hujus quoque juris Sedis Apostolicæ præclarum exhibet testimonium Joannes VIII ep. 75. Nobili Viro Lamberto apud Labæum Conc. tom. 2 col. 60. Porro quia dixistis, quod sine consensu tuo Legationes nusquam mittere deberemus, ususque hic non fuerit, nec literis legitur, nec à quoquam superstite unquam fuisse reminiscitur factum: et ideo Sedes Apostolica libera semper existens liberam ubique suam mittit Legationem, habens Domini auctoritatem dicentis: Ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua, et tu aliquando conversus, confirma fratres tuos. Paucis hæc attigi, quæ multo uberius, gravius, accuratius pertranetur in laud opere PII VI. cap. 3 sect. 5 et seq. pag. num. 46 et seq. pag. 205 et seq.**

30. Sunt autem Legati vel à latere, vel missi, vel nati. Legati à latere sunt Cardinales, quos Summus Pontifex, quasi ex

suo dimissos latere, cui semper adhærere censentur, aut ad Supremos Principes, aut in ditionis Ecclesiasticæ provincias mittit. Hi supra ceteros Legatos eminent, et eorum in provinciam adventu silet aliorum Legatorum potestas (1). Utuntur apostolicis insignibus (2), absolvunt excommunicatos propter violationem clericorum (3), et amplissima fruuntur potestate, quam describunt Litteræ Apostolicæ, per quas Legationis munus accipiunt (4).

(1) Cap. 3 de Offic. Legati.

(2) Cap. 25 de Privileg.

(3) Cap. 9 de Offic. Legati.

(4) Vide Platum de Card. dignit. et Offic. c. 22, et Giraldum Exposit. Jur. Pontific. par. 1 tit. 20 sect. 170 p. 101 et seq., ubi Legatorum potestas late explicatur.

31. Sunt etiam Legati missi non ex Cardinalium collegio, et Nuntii vocantur, quos Sedes Apostolica mittit ad Supremos Principes, quique in provinciis, et regnis, ubi legationis munere funguntur, explicant Pontificiam jurisdictionem. Eorum potestas definitur literis, quibus ipsis à Summo Pontifice officium commissum est, neque Legato misso adhibetur fides, nisi is primum literas ipsas protulerit (1).

(1) Can. ult. dist. 97.

(N. S. A sæculo XI non parum excrevit numerus, et auctoritas Legatorum in Hispania. Horum officium in eo maxime erat, quod controversias inter Episcopos exortas finirent, Concilia convocarent, ac Metropolitæ ad Cænonum promulgationem, et observantiam egerent. Unde ab Urbano II missus est Renerius Cardinalis, ut Archiepiscoporum Narbonensis, et Tarraconensis extingueret controversias de Primatu, Toletano Archiepiscopo nuper adserto: ab Inocencio II Guido Cardinalis, qui Synodum Burgensem collegit: ab Honorio III Joannes Cardinalis, qui Synodum Herdensem coegit cujus Constitutiones Asparragus, Archiepiscopus Tarraconensis, ex injuncto sibi à Legato munere promulgavit.)

Quod ad auctoritatem attinet Nuntii Apost. in Hispania, constat eum jam sæculo XVI nedum in gratiæ, sed et in justitiæ negotia officium exercuisse. (Leg. 1. tit. 4 lib. 2 Novis. Compilat.)

Hæc de re habenda præ oculis sunt illius Nunciaturæ Constituta (Ordenanzas) an 1640 admissa (Leg. 2 ejusd. tit.) necnon Breve Pont. Clementis XIII diei 18 Decemb. 1766, ubi prædicti Nuntii jurisdictioni et facultates stabiliuntur (Leg. 4 repet. tit.); ad quæ referuntur aliquæ aliæ nostras juris dispositiones (reliq. præcit. tit. leg.)

32. Sunt denique Legati nati, quorum dignitati conjunctum est legationis officium, ita ut Legati fiant, statim ac dignitatem

consequuntur. Eo jure fruuntur Episcopi Cantuariensis, et Eboracensis in Anglia, Remensis, Bituricensis, et Lugdunensis in Gallia, in Hispania Toletanus, et Bracarensis, in Germania Salsburgensis, in Italia Pisanus.

(N. S. Nec tantum Episcopis, verum et Principi alicui, ob præclara in Ecclesiam merita, munus *Legati nati* à Sede Apostolica aliquando adtributum est. Ita Sicilia Rex Legatus natus R. Pontificis est in toto Regno; sive ex Bulla Urbani II Salerni an. 1098 edita, quam *Monarchiæ Siciliae* vulgo nuncupant; sive ex Bulla Benedicti XIII 3 Kal. Septembr. an. 1728 emanata, quæ vim concordiaæ habet. Et merito quidem hoc nomine donatur; ea enim Pontifex pacis studiosissimus dissidia, quæ R. Sedem inter, ac Reges Siciliae diu exarserant, sapienter extinxit.)

Animadvertere hic non abs re erit, minime confundendos Sanet. Sedis *Legatos* cum Pontificiis *Delegatis*. Illorum enim auctoritas extra iudicium ut plurimum, istorum essentialiter in iudicio, et quidem de privatorum litibus vel causis, explicatur. Quod ad *Delegatos* spectat, in mente habere oportet, tum canonem Innocen. III, in conc. Lateran. IV sancitum, *cap. 28 de Rescriptis*, quo generaliter cavetur, ne quis ejusmodi commissionis vigore ultra duas dietas à propria diœcesi trahatur; tum similem Bonifacii VIII epistolam, quæ *Delegatorum* determinat qualitates, *cap. 41 prædict. tit. in 6.*; ac multas alias Apostol. dispositiones, ubi pro illius, de qua agitur, jurisdictionis exercitio regulæ præscribuntur, *lit. de offic. et potest. Jud. Deleg. et in Decretalibus et in 6.* Tridentina quoque Synodus, *ses. 25 cap. 10 de Ref.*, præcipit, ut in provinciarum aut episcopalibus conciliis, quatuor saltem pro unaquaque diœcesi designentur personæ, dotibus à Bonifacio VIII statutis præditæ, quæ exclusive causæ committendæ sint: adjiciens, ut hæc celeriter expediantur, litigatorum artibus quavis ratione repulsis.

SECTIO III.

DE PATRIARCHIS, PRIMATIBUS, METROPOLITIS.

33. ORIGO, ET NOMEN PATRIARCHARUM.—54. DIVISIO ORIENTIS, ET OCCIDENTIS INTER MAJORES PATRIARCHAS.—55. NUNC PATRIARCHÆ ORIENTALES TANTUM TITULARES SUNT.—56. PATRIARCHARUM JUS, ET POTESTAS.—57. PATRIARCHÆ MINORES.—58. PRIMATES.—59. METROPOLITÆ, ET EORUM ORIGO.—40 ET 41. EORUM JURISDICTIONE.—42. PALLIUM.—45 AD 45. EJUS USUS, ET AUCTORITAS,

33.

Episcopis ordine pares, jurisdictione tamen, et imperio superiores sunt etiam Patriarchæ, Primates, Metropolitæ. Patriarchas quasi *Patrum Principes* interpretatur Isidorus (1); et jus quidem patriarchicum Nicæno concilio antiquius est (2). Sed ejus nominis prima mentio occurrit in Concilio Chalcedonensi (3),

illudque primum singulari quadam ratione Summo Pontifici, deinceps etiam Alexandrino, Antiocheno, postque Hierosolymitano, aliisque nonnullis Exarchis imitatione quadam tributum est (4).

(1) *Can. 1 dist. 21.* Videndus Svicerus, ea de re disputans.

(2) Concilium Nicænum *can. 6 tom. 2 col. 1755 collect. Labbæi*, cujus hæc verba sunt: *Antiqui mores serventur, qui sunt in Aegypto, Libia, et Pentapoli, ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem, quandoquidem et Episcopo Romano hoc est consuetum. Similiter et in Antiochia, et in aliis provinciis sua privilegia, ac suæ dignitates, et auctoritates Ecclesiis serventur.* Verba antiqui mores serventur satis clare ostendunt, jus patriarchicum, quod habebant Episcopi Romanus, Alexandrinus, Antiochenus, ante concilium Nicænum fuisse institutum. Nimirum tres hæc sedes, non tantum quod essent locatæ in principibus Romani Imperii civitatibus, sed etiam, idque potissimum, quod à D. Petro originem repeterent, semper Ecclesiæ Patres præcipuo quodam honore sunt prosequuti. Quæ cum ratio sit Patriarchi juris tribus illis sedibus affixi, haud sane à vero aberrare videntur, qui in summa primam ejus originem ab ipsis Apostolis repetunt. Vid. Thomassinum *Vet. et nov. eccles. discipl. par. 1 lib. 1 cap. 7 et 8 tom. 1*, et Jo. Antonium Bianchi *della Potestà e della polizia della Chiesa lib. 2 cap. 1 pag. 4 et seq. tom. 4*. Scio equidem quanta, et quam gravis sit de sexto illo canone concilli Nicæni inter eruditos disputatio. Sunt enim, qui eo tantum de jure metropolitico, non vero de jure patriarchico Ecclesiarum Romanæ, Alexandrinæ, Antiochenæ actum fuisse defendunt, atque hanc sententiam novissime sequitur Dominicus Cavallarius *Inst. Jur. Canon. par. 1 cap. 10 §. 1 in not.*, ut exinde efficere quis possit, Nicæno Concilio recentiore esse Patriarchatum Ecclesiæ Romanæ in Occidentem universum. Sed, uti post Sirmondum animadvertit Petrus de Marca *Concord. Sacerdot. et Imper. lib. 1 cap. 3 §. 7*, Alexandrini, et Antiocheni Episcoporum jura in concilio Nicæno patriarchica certe fuerunt, non metropolitica. Nam Alexandrino Episcopo potestas conceditur non solum in Aegypto, sed etiam in Pentapoli, et Lybiam; et Antiocheno Episcopo ab eadem Synodo non unius, alteriusve provinciæ, sed totius diœceseos orientalis, hoc est provinciarum quindecim, quæ oriente continebantur, administrationem fuisse commissam, diserte tradunt, Hieronymus *lib. contr. Joan. Hierosolymitan. cap. 57 tom. 2 col. 447 ed Vallursii Veronæ*, et Innocentius I *ep. 24 ad Alexandrum Antiochen.* apud Coustantium *col. 851*. Ergo patriarchica etiam esse debuerunt jura Ecclesiæ Romanæ, ad quorum exemplum illa componuntur patriarchica jura Episcoporum Alexandrini, et Antiocheni, uti ostendunt canonis verba: *Quandoquidem et Episcopo Romano hoc est consuetum.* Difficile est autem sano homini suadere, quod Cavallarius, putat, Hieronymum, et Innocentium, qui non procul ætate aberant à concilio Nicæno, quique vim ejus canonum ignorare non poterant, errasse tam graviter, ut aliam quam quæ esset revera, Nicæno canonis sententiam adscriberent. Quid? Cum actum de Patriarchatu Constantinopolitano est, quid aliud adversus eum opposuerunt Romani Pontifices, quam canonem Nicænum, qui tantum Ecclesiarum Romanæ, Alexandrinæ, Antiochenæ jus patriarchicum agnovit? Ergo jus hoc patriarchicum revera agnitum, probatumque est Nicæna Synodo, uti late demonstrat Petrus de Marca *loc. cit.*

(3) Concilium Chalcedonense *act. 1 tom. 2 col. 257 collect. concil. Har-*